

اداره خانه و مطبعه سی

استانپولده باب عالی جاده -
سنده قره بت کشتیگاه سیدرج ایدیلین اوراق اعاده
اولجاز .

باش محرری :

صالح ذکی

بدل اشترا

(پوسته اجرتیله برابر)

سنه لکی ۵۰ غروش

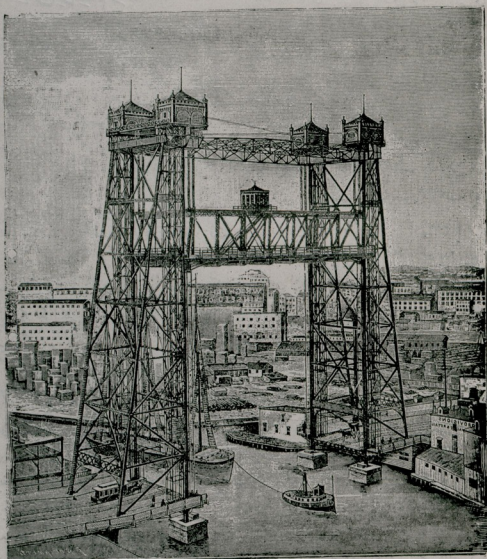
آلتی آیلقی ۳۰ »

نسخه سی ۱ غروشه

سَمْعُ مَلِكِ عَزِيزِ

۱۳۰۷

يَجْزِيَنَّكَ كُنُوزِي نَسْرًا وَنُفُوزِي وَابْنِي هَفِيتُكَ غَنَمَةً

{ شيقاغوده آسانسورلی دمیر کوری }

طَبِيعِيَّةٌ

نباتات وده

شو سرلوحه می کوروبده * حیواناتک ذکاسنه دار
بر جوق شیر ایشتمش ایسه که نباتاتده کی قوه مدرکبه
عقلز ایرمز. بوصاحه بر فکر در! نباتاتده نه دماغ، نه
اعصاب، نه ده بر شینی فکر وملاحظه به صالح بر عضو
یوقدر * دینلر جوق اولور.

انکلیز مشاهیر محریبندن * آرتوسمیت (ناسیول
ره ویوو) نامنده کی انکلیز رساله * موقته سنده درج ایشدردیکی
بر مقاله ده که چه نباتات دماغ، اعصابه وتفکره صالح
عضویانه مالک ذکاسده قوه ذکادن دخی محروم اولماق لری
و نباتاتدن هیچ برنده دماغه مشابه بر ماده عضویه موجود
اولماق له برابر حرکتنده حسدن دها قوتلی و ذکاوتله
مشهر حیواناتده کی قوه تمیزیه به یک قریب بر قوتک آتاری
مشهود اولدیغی بیان ایله دیورکه: «علی العموم حیواناتده
بر جمله عصبیه موجود اولوب آنلرک کافه وظائف
عضویه لری اوزرندن بر تیقظ واتبئه حصوله کثیر بر.
شوجمله عصبیه یک حصوله کثیردیکی قوتک جنس نوعی
هنوز فنا تعین وتحدید اولنماشدر. بوقوت بر ماده سیاله،
بر ماده مصوره ویا بوسیتون دیگر بر ماده اوله بیلیر.
شوراسی محققدرکه بوقوت موجود اولدیغی کی اساس
حیاتدر. حیواناتده بویله بر قوتک وجودی قبول اولدیغی
حاله نیچون بوقوتک وجودی نباتاتده مستبعد عد
اولسون؟

* بز بوکونکی کون نباتات اجدادمزک باقش اولدقلری
نظره باقوروز. زماغزده فن نباتاتله اشتغال ایدن بذات
نباتات جامد بر شی نظریله باقاز. بالعکس نباتاتدن هر
بربنک ذیروح وجهاز تنفسیه مالک اولدیغی، هر بر
عصااره نباتیه قان بولندیغی، نباتاتک قلداندقلری،
اوبودقلری قینا مشاهده ایلر. شو وظائف مختلفه
حیاتیه حیوانلرده آنجق برعضو مرکیدن تحصیل برقوه

کافه سی استخراج واستعمال ایلش اولدقلری اثبات ایشدی.
ایشته بوسبه میندرکه اثر مذکورک نشری اوروباحقل
علیه سنجه یک زیاده اهمیتله تلقی اولغنه باشلادی. اوروبایلر
فن مثلثاتک (بستانی)، (ابوالوفا) و (ابن یونس) ک
اثارنده مندرج اولان اقسامندن ماعداسی که اصل مثلثات
مستویه وکرویته صورت حللرینه یاردم ایدم جک
دستورلردن عبارتدر - علوم ریاضیه اورویاه وبالحاصه
ایتالیاه انتقال ایشدکن صوکره کندیلری میانشده ترقی
ایلدیکنه قانع اولمش ایدی. ظن اولنوردی که عربلردن
اوروبایلره انتقال ایدن شو مثلثات ناتمام اون بشخی
عصرده بر حیات بولنان (رهمیومونسانوس) [Régionon-
tanus] نامیه مشهر اولان (ژان مولر) [J. Muller]
طرفندن اکال ایدلش ومومی الیه فن مثلثات حاضرمنک
موجود حقیقیسی بولنشدر.

بوراسی براز تدقیق ایدم: بو (رهمیومونسانوس) اون
بشخی عصرده تولد ایدم که اول امرده (لابسیق) [Leipsig]
ده اکال تحصیل ایدن وصوکره ویا نهده مشهور (بورباخ)
[Purbach] ک نزدیکه کیمدرک (قاردینال بساریون)
[Bssarion] ک حیاتیه مظهر اوله ق علوم فلکیه وریاضیه
دائر (واتیقان) کتبخانه سنده بولنان ویاخود لایتلر الله
یکشم اولان کتب یونانیه وتالیفات عربیه تدقیق ایچون
بر ابرجه رومیه کلن نجم (رهمیومونسانوس) درکه معنی بولنان
(بورباخ) محسطنی لایتیغیه ترجمه مباشرت ایلدیکی حاله
اکاله موفق اوله مامقزین وفات اتمسبیه کندیس اتمام
وطبع ایشدر.

واقعا مومی الهک وفاتندن صوکره:

Joannis Régionmontani de Triangulis planis et sphaericis libri quinque una Tabulis sinuum.
نامیه طبع اولش بر مثلثات مستویه وکرویته کتابی
اولوب بو کتاب السنه عربیهده مثلثات دایر یازلش کتابدرک
اک اسکسی اولدیغی انکار ایدیلر من ایدمه مندر جاتی اولان
وشمدیه قدر اثر عربده بولندیغنه حکم اولنان دستورلرک
موجودی اولدیغی ده قبول اولنماز. مابعدی وار
ص. ذ

هضمك وجوديه حكم ايتديكي جهته نباتانده كي شو فعل
هضم بر قوه عصبيهك و بناء عليه بر جمله عصبيهك
وجوديتي و دخل و تأثيرني ارانه و اثبات ايتزمي؟ اويله
ايسه «كوسدم چيچي» ندهده كنده مخصوص اعصاب
واردر .

«ياناتس مانطاري حال و موقه مطابقت حقنه بزه
غريب بر مثال كوستيرر . بومانطارك مركب اولديني
«اسپورر — Spore» صو ايله تماس ايتديكي زمان
چارچايوق اوزلرنده بر چفت يوزمكه مخصوص قاناد يعني
قويروق حاصل اوله رق بوقانلر سايه سنده مانطار تدريجا
صويك سطحه چيقار . عكس تقديرده قانادلر كورغز
اولور . ايشته بو كيفيت نباتاتك حال و موقه توفيق حركت
ايتديكرني اثبات ايتزمي؟

خيلي وقتدن بري معلوم اولان شيلردنركه بعض
نباتات يكدركيريله حسن امتزاج ايتديكي كي بري برلرندن
خوشلايماياندرد واردر . فن نباتات مشاهير علماي قديمه
سندن «مانه اولوس» نباتات پينسده كي شو حالات حقنه
ازياب فك ايلك اول انظار دقتي جلب ايدرك مطلوب
وجه ايله نشوونما بولميريجون اسپرژ يعني قوش قوتمازلره
قامشرك بري برلرنيك ياشنه ديكلمه سني توصيه ايتشدرد .
«بنسارين نباتانده قوه عصبيه مشابه بر قوت
اولديغه موسيو «آرتور سميت» برابر حكم ايديله سايلر .
فن نباتات علماي مشهور سنده «داروين» بو قوه عصبيه
مخصوص عضو نباتاتيك غايت حساس اولان بر چوق
احوالده دماغ انساني به مشابهتي بولنان «جذور تاليهك
اوچلري» اوله سي يك مختل اولديني فكرني اظهار
ايله مشدى .

عصبيه سايه سنده جاري اولديني حالده نباتانده بو عضوك
مفقود اوله سنه باقوبده نباتانده بوقوت موجود اولمايغني
صورت مطلقده استنتاج ايتك فصل اولور ؟ كر چه
ظاهراً بر اماره يوقستهده نباتانده بو قوتك وجودي
تصديق اولنه سايلر . بوقوتك بر حسدن عبارت اوله سي
نمكندرد ؛ فقط حس در حال بر فعل و عمله منقلب اوله سايلر
بر اعتياددن باشقه برشي دكلدر واحوال و وقوعه منطبق
اوله ماز .

«حال بوكه نباتانده وقت و حالك ايجاباشنه تطبيق
حركت ايتك خاصه سي يك قوتليدر . نباتاتك بر چوق
حركتي حيوانانده كي حركته من كل الوجوه مطابق
و موافقدرد .

«غايت حساس اولان و قلبه فصليه سنه منسوب
نباتانندن بولنان «كوسكون اوتي» ني اله الهلم . كچه تقرب
ايتديكي زمان بو غريب نباتك (وريقه تويجه) ديدنان
اوافق ايج ياراقلرني قايادي كورلمشدر .

«بو حالده اويقوسزلتك انسان درجه سنده بر نباتانده
مضر اولديغده كيم شبه ايديله سايلر ؟ اگر جمله عصبيه كي
صرفيانه مقابل جبر مافات ايتك و اعصابه لازم اولان
قوتي حاصل ايله مك ايجون اوله سنده ايدى اويقوس الزم
اولور ميدي ؟ بوده ارانه ايدركه «كوسكون اوتي —
Le mimosa» نده دخي بويله بر قوت موجوددرد .

«آكل لحوم نباتان از جمله صغير اتى كنده سنده
غدا ايتمكي متاد ايدنش اولديني كوچك سينكلركي هاضم
ايدن (كوسدم چيچي . سينك قابان — La dionee» .
دخي عطف نظر دقت ايدلم .

«بر حيوانك برشي اكل ايدركن آتي چيكنه يوبده ديلي
اوزرنده حاصل اولان لقمه يني بالندريج بلع ايدرك فعل
هضمي تسهيل ايتمسي كي كوسدم چيچيكنك و ريقه تويجه
لري اوزرنده كي غده يعني بزلر حقيقه معدوي بر عصاره
تقطير ايدركه بو عصاره معدويه اكل اولان مادملك الياف
نباته قارشه سنده يارديم ايدرد . شديكي فز بولويجي فني قوه
عصبيهك تأثير و عمل صريح اولمايغنه حيوانانده فعل

مواقف طبيه

قوسمه يالارنيك باركيردم صافسي ايله ندرسي
فرانسز رسائل فنية موقوت سندن برده مطالعه اونشدر :
«موسيو «ياساتور» ك طلبه سي بوكره معلمريك